

ПОСТ ПРИ ДЕЦА

- Отче, трябва ли пет-шестгодишни деца да постят преди свето Причастие?

- Добре е поне вечерта да са яли постно ядене; може и с олио. Но това е въпрос, който решава изповедникът. Най-добре майката да попита изповедника, защото може детето да има някакъв проблем със здравето и да трябва, да речем, да пие мляко.

- Отче, колко трябва да пости едно дете?

- Ако детето е силно, има добро здраве, тогава може да пости. А пък и сега има толкова много постни храни. Едно време децата постеха и по цял ден тичаха и играеха, но ядяха по много пъти. Във Фараса по време на Великия Пост и малки, и големи не вкусваха нищо до деветия час ¹. Родителите събирали децата си в Крепостта ², давали им да играят разни игри, и в три часа следобед, когато биела камбаната за започване на Преждеосвещената света Литургия, отивали да се причастят. Свети Арсений казвал: "Когато децата играят по цял ден, не се сещат да ядат; та сега, когато и Христос ще им помогне, няма ли да издържат?"

А когато възрастните не постят, съвестта им ги изобличава, гледайки как децата правят това. Като малък дълго време работех с моя майстор в една къща и се хранехме там. В сряда и петък отивах да ям у дома, понеже в онази къща не постеха. Веднъж в сряда ми донесоха баклава за почерпка. Казах им: "Благодаря, но аз постя". "Виж ти, казаха те, малко дете, а пости, пък ние, възрастните ядем блажно!"

¹ Т.е. до 3 часа следобед – б. изд.

² Старо укрепление във Фараса, където по византийско време живеели стражи със своите семейства, които били назначавани от византийската държава като охрана на пограничните местности – б. изд.

Автор: Св. Паусий Светогорец

Източник: За семейния живот, Слова -том 4

ЖИТИЯ НА СВЕТИИ ЗА 05.03.2015

На 05.03.2015 отбелязваме паметта на:

Св. мчк Йоан Българин

Житие на Св. мчк Йоан Български

[ЖИТИЕ-НА-СВ.-МЪЧЕНИК-ЙОАН-БЪЛГАРИН-05032015](#) Житие на Св. мчк Йоан Български

ДУХОВНИЯ ЖИВОТ НА СЪПРУЗИТЕ

- Отче, какво трябва да прави жената, когато мъжът не живее духовно?

- Да възложи това на Христа и да се моли сърцето му да се смекчи. Постепенно Христос ще направи десант в сърцето му и той ще започне да се замисля. Щом сърцето му малко се смекчи, тогава жената може да го помоли например да я закара с колата до църква. Няма да му казва: "Ела и ти на църква", но ще му каже: "Моля те, би ли могъл да ме закараш до църквата?" Ако я закара до там, може да си каже: "След като така и така съм дошъл до тук, нека вляза и аз замалко, да запаля една свещ". И тъй постепенно може би ще продължи по-нататък.

- Отче, може ли по някакъв начин изповедникът на жената да помогне и на мъжа ѝ?

- Често пъти, за да се помогне на мъжа, изповедникът трябва да извърши духовна работа над жената. Тогава доброто от жената ще се предаде и на мъжа, и ако той има добро сърце, Бог ще му помогне да се промени.

Жената има благоговение по природа. Но когато мъжът, въпреки че е бил малко безразличен към Църквата, претърпи духовен обрат, след това напредва стабилно в духовния живот, тъй че и жената не може да го достигне. Може дори да започне да му завижда за това, че тя не напредва така. Затова в тези случаи казвам на мъжете да внимават. Защото какво се получава? Ако мъжът напредва духовно, а жената не живее толкова духовно, тогава тя ще започне да му се противопоставя. Ако мъжът каже: "Хайде, времето напредна, ставай да ходим на църква", тя му отговаря: "Отивай си сам! Не виждаш ли колко много работа имам да свърша..." Или пък ако мъжът ѝ каже: "Защо кандилото е изгасено?" или отиде той да го запали, наранява егоизма ѝ, и тя му се развива: "Какво е това, поп ли ще ставаш? Калугер ли си?" Може дори да му каже: "Защо да гори това кандило? По-добре да дадем зехтина на някой беден". До такива протестантски изявления може да стигне. Естествено след това чувства горчивина за приказките, които е наговорила, но се огорчава и за напредъка, който вижда у мъжа си. При такива ситуации хиляди пъти по-добре е кандилото да остане изгасено, отколкото мъжът да отиде да го запали. За да избавя семействата от разруха, казвам на мъжете: "Когато видиш жена си в добро разположение, кажи ѝ: "Ако ходя на църква и се моля по малко, и правя по някой поклон или чета някоя духовна книга, не правя това от голямо благочестие, но защото тия неща ме възпират и ме удържат да не се увлека от това жалко общество и да започна да ходя по кръчми с приятели и т.н." Когато мъжът подходи към въпроса по този начин, тогава жената се радва и може да се промени и да го задмине в духовния живот. Ако обаче не подходи по този начин, ужасно я наранява. Може да стигнат и до развод. Ако мъжът иска да помогне на жена си в духовно отношение, нека се опита да я свърже с някое семейство, което живее духовно и майката е благочестива, тъй че да пожелае да ѝ подражава.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИ ЗА 03.03.2015

На 03.03.2015 отбелязваме паметта:

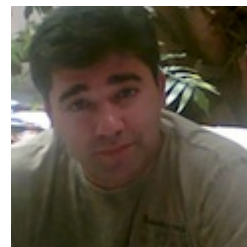
Св. мчци Евтропий, Клеоник и Василиск

Житие на Св. мчци Евтропий, Клеоник и Василиск

[ЖИТИЕ-НА-СВЕТИ-МЪЧЕНИЦИ-ЕВТРОПИЙ-КЛЕОНИК-И-ВАСИЛИСК-03032015](#) Житие на Св. мчци Евтропий, Клеоник и Василиск

БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА И ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Когато отбелязваме годишнините от Освобождението на България и отдаваме заслужена почит на загиналите руски войници, паднали на бойното поле за Свободата на българския народ, обикновено на преден план излизат политическите, военните и дипломатическите усилия и фактори за създаването на Третата българска държава.

Безспорно е, че Руско-турската освободителна война от 1877-1879 година е финалното събитие, което допринася за политическото освобождение на България и за международното признаване на българската държава. Но всички тези събития са, от своя страна, резултат на едно грандиозно и вековно усилие на българите за национално освобождение и политическа независимост, които имат своите дълбоки духовни и национални основания и мотиви. По-малко внимание в историческите анализи и оценки се отделя на ролята на духовните фактори и на заслугите на Българската църква за формирането на националната традиция и самосъзнанието на българите като модерна европейска нация, която израства и достига сама до достойнството на свободна нация чрез вековна и упорита борба за отстояване на своята културна идентичност и за възраждане на своите духовни и политически традиции.

Решението на Светия Синод на Българската православна църква през 2011 година да се пристъпи към официална канонизация на новомъчениците, загинали за своята християнска вяра по времето на Априлското въстание, е една важна стъпка по посока именно на утвърждаване на подвига и ролята на саможертвата на тези християнски мъченици и българи, които чрез своя подвиг в името на Бога и своя народ издигат духовно нацията до свободата и достойното човешко съществуване. Без християнската вяра и духовния подвиг на Църквата едва ли българите биха достигнали до величието и духовната зрялост да се заемат сами с борбата за своето освобождение, която води и до политическите процеси на държавната независимост.

Историята на българския народ и неговата култура са дълбоко свързани с християнството и духовната традиция на Българската православна църква. Без тези важни духовни фактори ние не можем да разберем в пълнота смисъла на българската история и логиката на историческите събития през XIX и XX век.

Християнството и българската култура

Както е добре известно християнството и най-вече неговата източно-православна традиция до голяма степен оформят културния облик на българите като народност и спомагат за формирането на нашата идентичност като съвременна европейска нация. Чрез просветата и богослужението на разбираем славянобългарски език, чрез книжовността и молитвеното присъствие в живота на българите, Църквата упражнява широко и всеобхватно културно въздействие върху духовността и вярата на народа и оформя в решаваща степен народните традиции. Независимо дали изследваме приноса на Църквата за формиране на славяно-

българската книжовност и култура през Средновековието или нейната роля за съхраняването на духовната идентичност на нашия народ през по-късните векове, ние неизбежно се срещаме със специфични религиозно-нравствени и социо-културни процеси и феномени на обновление на християнската духовност и обществен морал.

Християнството и християнската духовна култура в България са вкоренени дълбоко в сърцевината на религиозно-нравствения живот на Църквата и произтичат от нейното благодатно лоно, но също така те се отразяват върху културния и обществения живот на вярващите и оказват въздействие върху политическите традиции на държавата. За да вникнем в духовните пространства на българската култура през вековете, която черпи жителни сили от християнската вяра и духовност, е необходимо да разберем дълбочината и ценностните измерения на християнството като универсална религия и общочовешки морал.

Християнството прониква във всички форми на духовния живот на народа и затова ние неизбежно се изправяме пред определящото духовно значение и присъствие на Църквата. Като религиозна институция или духовна общност тя сплотява народа чрез своята вяра, благодатно осветяване на живота, вековна традиция, духовно-просветна мисия и народополезно служение.

В лоното на Църквата се претворява духовния и нравствен облик на народа, създават се старобългарската книжовност и култура като плод и достойние на вярата и духовното просвещение. Така тези две духовни и културни реалности – вярата и духовното просвещение, остават неразривно свързани и продължават да вдъхновяват българските християнски духовници и книжовници през вековете, а този идеал на Църквата се възприема като непрестанно обновяваща се духовна мисия сред българите. Тази духовна и просветна мисия на Българската църква черпи своето основание и вдъхновение през вековете от Кирило-Методиевото дело като се импулсира и инспирира от богатото наследство и непреходните образци на първоучителите.

Според възприетите духовни образци за просвещение на вярващите и нравствено възпитание на подрастващите всеобщата грамотност и образование за децата е изведена в първостепенен и върховен приоритет. Делото на св. Климент Охридски и книжовниците от Преславската книжовна школа реализират практически и осъществяват на дело заветите на светите братя в България. Още първите азбукарчета, за които говори Черноризец Храбър и новопросветените българи, за които говори епископ Константин Преславски, с духовна жажда за знание и свещен трепет усвояват знанието и се стремят към истината, култивират у себе си стремеж към просвета и широта на кръгозора и културата.

Дълбоките духовни образци и специфичните културни прояви на християнската вяра и на християнския културен и цивилизационен модел са възприети творчески в България и приложени умело от Българската църква. При съществуващото културно многообразие в тогавашна средновековна Европа те се прилагат на българска почва по своеобразен начин и дават ценни духовни плодове, основани върху принципите на всеобщата грамотност и просвета, както през епохата на Средновековието, така и в по-ново време. Християнството формира културния облик на българите още през Средновековието, но продължава да въздейства върху неговото преобразяване и претворяване през епохата на Българското възраждане и в по-ново време.

Духовното възраждане и новобългарската просвета

През периода на Възраждането на българската култура и формирането на българската нация тези принципи и ценности са водещи, а така също и при прехода към модерното време в

политическото развитие на България след Освобождението. Модернизацията и европеизацията на българското общество се основават върху принципите на християнското просвещение и всеобща просвета на народа, а християнската духовна традиция отново показва своята жизненост. Църквата осъществява своята духовно-просветна мисия достойно през епохата на Възраждането и затова заема своето традиционно и важно място в съдбата на народа и държавата и след Освобождението.

Ролята на християнската вяра за духовната памет и идентичност на българите е близка до значението на спомена за независимата държава за политическата култура на българския народ и за формирането на съзнанието за собствената културно-историческа значимост и достойнство.

По най-убедителен начин тази духовна връзка се разкрива в делото на преп. Паисий Хилендарски, който призовава българите към просвета и достойно бъдеще, което придава силен тласък на културното пробуждане на българите и отключва процесите на дълбоко обновление на съзнанието, довели до националното възраждане и формирането на модерна и независима България.

Българската църква и духовното пробуждане на нацията

Грижата на Българската църква за духовната просвета на своето паство и особено за нравственото възпитание на подрастващите е водеща в културата на Българското възраждане. В зората на Възраждането стоят духовните будители на българския народ – православните монаси и духовници св. Пимен Зографски, преп. Паисий Хилендарски, еп. Софроний Врачански, архим. Неофит Бозвели, йромонах Неофит Рилски и много други духовни просветители, учители и будители на българския народ. Всички духовници – таксидиоти и проповедници, дамаскинари и изповедници, които развиват книжовна и просветителска дейност, създават нравоучителни проповеди или стават основатели на първоначални училища за образование на децата, са имали като първостепенна грижа и свой основен дълг пред Бога и вярващия народ изграждането на просветни центрове и духовни школи в метосите и манастирите, а по-късно в читалищата и класните училища.

През този период Българската църква поема функциите на основна образователна институция и осъществявайки изконната си мисия да просвещава духовно вярващия народ се заема с изграждането на новата образователна система на българската нация.

Понякога сме свикнали да използваме израза „килийно училище“ като синоним на нещо назадничаво и архаично, примитивно и недоразвито – в педагогическо и институционално отношение, от гледна точка на модерните образователни стандарти. Но много често забравяме, че методиката на обучение, педагогическите похвати и методи, правилниците и уставите на тогавашните училища, и особено учебното съдържание и основните учебни предмети в нашите църковни училища, са били напълно в съзвучие с водещите европейски тенденции и са имали за цел да дават адекватно, модерно образование и общо културно просвещение на децата, които се обучават в тях. Те са били изградени в духа на най-добрите и напредничави философски и педагогически тенденции на тогавашните развити европейски страни и водещи културни народи.

Един пример от съчинението на Феликс Каниц за училището, което той е видял в Троянския манастир може да ни покаже каква е била картината на образователната система в българските манастири и оценката за нея от страна на компетентен външен наблюдател. В своята знаменита книга „Дунавска България“ Ф. Каниц описва съществуващото манастирско училище с възторг и преклонение пред подвига и предаността на духовниците-учители, които

са изградили образователна система в условията на робство, която по нищо не отстъпва на съществуващите в свободните европейски страни по това време.

Чрез създаването на Българската екзархия и самоуправлението на тази де факто автокефална църковна институция българите постигат своето върхово национално постижение без при това да имат своя политическа и държавна организация. Екзархията дава самочувствие на българската нация и готовност за политическо и държавно самоорганизиране. Ето защо последващото действие на външните политически фактори за освободението на българите играят ролята на завършващия стадий в националното самоорганизиране. Делото на йеродякон Игнатий (Васил Левски) – Апостолът на Свободата, убедително показва това самосъзнание, разбиране и готовност за собственото самоорганизиране и освобождение на България. Свободата на българите не е подарена наготово. Българите израстват и се подготвят трудно и мъчително за нея. Освободението е заслужено и постигнато като достижение и достойние на българския дух на свободолюбие и национално достойнство.

Българската църква и новата българска държава

Българската църква в новоосвободеното княжество продължава своята духовна мисия и остава вярна на заветите на Българското възраждане. Тук следва да посочим като най-ярко делото на Търновския митрополит Климент (В.Друмев), който работи неуморно и на духовното поприще и в областта на науката, образованието, литературата и публицистиката. Духовната просвета на народа и нравственото възпитание на подрастващите са в центъра на неговото научно и богословско творчество. Създаването на духовни училища и на оригинална система за духовно-нравствено възпитание са сред духовните плодове на този наш православен църковник и просветител. В това отношение следва да се посочи и личността и делото на Варненския митрополит Симеон – високообразован духовник и неуморен изследовател, проповедник и просветител, който усърдно се труди за благото на духовното просвещение на българския народ в свободното княжество.

Българската екзархия в края на XIX и началото на XX век продължава да следва своите духовни идеали като в освободената Родина си сътрудничи с държавата в областта на народното просвещение, а в земите, които остават неприсъединени към свободното княжество, изгражда система на църковно училищно образование. В това отношение особено много грижи полага тогавашният български първойерарх екзарх Йосиф. Той е радетел за широка духовно-просветна дейност на Църквата, която да спомогне за единението, сплотяването и културното израстване и развитие на българския народ. Под негово ръководство Българската Екзархия изгражда стотици училища, десетки гимназии и духовни школи, свещенически училища и множество образователни институции. Част от тях са преместени в България след Балканските и Първата световна война, а други са унищожени и загубени за българите. Тези тревожни и смутни събития, и техните печални и трагични резултати за българския народ, оформят, според акад. Иван Снегаров, едно разбиране у екзарх Йосиф за първостепенното значение на духовната просвета и нравственото възпитание на децата и подрастващите, които са носители на бъдещето на българския народ. Ето защо след идването си в България и преместването на седалището на Екзархията от Цариград в София през 1915 год. Екзарх Йосиф изработва и завещава на Църквата своето дълбоко разбиране за първостепенното значение и неотложна необходимост на духовното просвещение и християнското нравствено възпитание на “българската учаща се младеж”. Тези принципи той разкрива в редица свои проповеди и слова, които според акад. проф. Иван Снегаров оформят т.нар. „Завет на екзарх Йосиф към българския народ”.

През този период поради унищожаването на духовно-просветната и образователна система от български училища на Екзархията, която е била изградена извън пределите на България, и трагичното приемане на последиците от този крах, Българската православна църква започва по-системно и целенасочено да се ангажира с проблемите на духовно-нравственото образование и възпитание на децата и подрастващите в българското училище. Националната катастрофа и последвалите трудности на междувоенното време карат Църквата да обърне по-сериозно внимание на тези въпроси. Чрез създаването на редица духовно-просветни списания и нови инициативи за духовно образование – като създаването на висше богословско училище, обновлението на съществуващите духовни семинарии и свещенически училища, създаването на широка мрежа от прицърковни неделни училища, БПЦ се опитва да създаде широка и общонародна програма за духовно просвещение и християнско религиозно-нравствено възпитание на децата и подрастващите. Това духовно дело е израз на дълбоките традиции на Църквата и на заветите и идеалите на Българското възраждане и днес.

Автор: Доц. Костадин Нушев

Източник: <http://www.pravoslavie.bg>

ПРИМЕРЪТ НА РОДИТЕЛИТЕ

– Отче, как трябва да постъпят родителите, когато детето не слуша и се противи?

– За да не слуша детето и да се държи лошо, има някаква причина. Може да вижда грозни сцени или да чува лоши думи вкъщи или навън. По принцип за духовните въпроси помагаме на децата главно с личния си пример, а не с насилие. При това най-много им помага примерът на майката – с послушанието и уважението към своя съпруг. Ако по някой въпрос тя има мнение, което е различно от неговото, никога да не го изразява пред децата, за да не се възползва от това лукавият. Никога да не разваля мнението на децата за баща им. Дори когато бащата е виновен, трябва да го оправдава пред тях. Ако той примерно се държи грубо, нека тя каже на децата: “Татко е уморен, понеже цяла нощ е работил, за да свърши една неотложна работа. И това го прави за вас”.

Много родители се карат пред децата си и така им дават лоши уроци. Горките деца скърбят за това. После родителите, за да ги утешат, започват да изпълняват прищевките им. Отива бащата и заговаря нежно на детето: “Какво искаш да ти взема, злато мое?” Отива и майката, и тя му заговаря нежно, и накрая децата израстват разглезени и капризни. А след това, ако родителите не могат да им дадат това, което им искат, ги заплашват, че ще се самоубият.

И виждам колко помага на децата добрият пример на родителите. Днес дойдоха две момиченца – едното беше на около три години, другото на четири – със своите родители, които бяха много благочестиви. Колко им се зарадвах! Бяха като ангелчета. Седяха и с рокличките си покриваха коленцата си. Имаха скромност, уважение към другите! И всичко това идваше от държанието на родителите. Когато децата виждат, че родителите им имат любов помежду си, че се уважават, държат се благоразумно, молят се и т.н. това се отпечатва в душите им. Затова казвам, че най-доброто наследство, което родителите могат да оставят на децата си, е да им предадат собственото си благоговение.

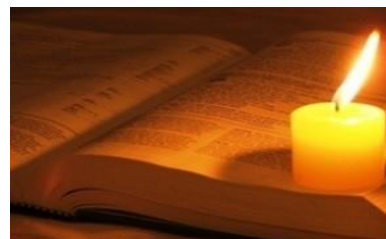
Да бяхте видели едно момиченце в Австралия какво благородство имаше! Бяхме в Канбера. Бях приключил и с последните хора, дошли там да разговаряме, и след малко щяхме да тръгваме. Гледам, спира един автомобил и слизат двама съпрузи с момиченцето си. “Успяхме да ви заварим, отче”, казват ми. “Да, казвам им, след малко тръгваме”. “Отче, казва мъжът, аз и да не ви видя, няма страшно, нека само съпругата ми да ви види за малко, за да се успокои, понеже е чувствителна”. Отидохме малко по-нататък с майката, за да ми каже каквото искаше. Момиченцето тичаше подир нея. “Седни, казвам му, мама ще се върне след малко”. Пита ме: “Ти имаш ли майка?” “Нямам”, казвам му. Гледам очите му се напълниха. Казва ми: “Искаш ли да ти дам моята мама?” Тогава и аз го питам: “Ти имаш ли дядо?” “Не”, казва ми. “Искаш ли да имаш дядо?” “Искам, казва ми. Искаш ли ти да дойдеш у нас или искаш ние да дойдем в твой дом? Както ти искаш”, казва ми. Такова благородство! Малко дете да пожертва майка си! И да видите как беше копирали родителите си.

Автор: Св. Паусий Светогорец

Източник: За семейния живот, Слова – том 4

КАК ЗНАТНАТА ЖЕНА СЕ НАУЧИ НА КРОТОСТ

„Тя придобила голяма кротост”

Един от отците ни разказа за една знатна особа от сенаторски род. Тя тръгнала на поклонение в светите места. Когато пристигнала в Кесария, предпочела да остане тук и да проведе уединен живот.

-Дай ми девица, -започнала да моли тя епископа- за да ме възпитава на монашески живот и да ме учи на страх Божи!

Като избрал една смирена девица,епископът я представил. След не много време при среща епископът запитал:

-Е какво, добра ли е предоставената ти девица?

-Тя е с прекрасно поведение- отговорила знатната жена – само че е напълно безполезна за моята душа, защото ме оставя да правя каквото поискам. Тя е много скромна, а за мене е нужно да ме гълчат и да не ми позволяват да изпълнявам моите прищевки.

Тогава епископът избрал друга със суров нрав и ѝ я представил.

Новата често и казвала „глупава богаташка“ или я нахоквала с подобни думи.

Скоро епископът отново я запитал:

-Какво ще кажеш за девицата?

-Ето тази наистина принася полза на душата ми.

По такъв начин тя придобила голяма кротост.

Автор: Блажени Йоан Мосх

Източник: Духовни полета, глава 206

ЖИТИЯ НА СВЕТИИ ЗА 02.03.2015

На 02.03.2015 отбелязваме паметта:

Св. свмчк Теодот, еп. Киринейски

Житие на Св.свмчк Теодот, еп. Киринейски

[ЖИТИЕ-НА-СВ.-СВЕЩЕНОМЪЧЕНИК-ТЕОДОТ-ЕПИСКОП-КИРИНЕЙСКИ-02032015](#)Житие на
Св.свмчк Теодот, еп. Киринейски

ИЗЛЕЗЕ НОВ БРОЙ НА ЕНОРИЙСКИ

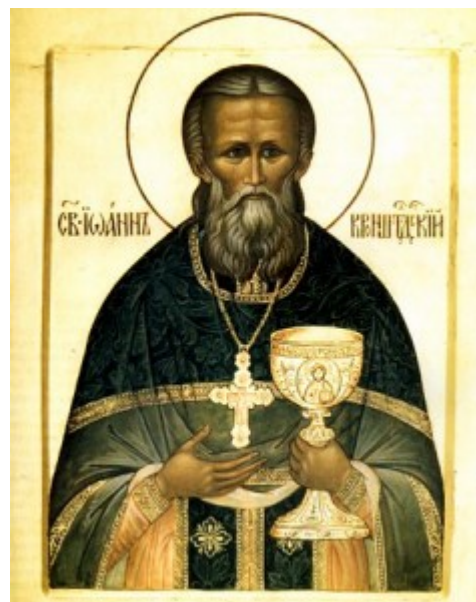
ЛИСТ "БЛАГОВЕСТИЕ"

Излезе нов брой 179 на Енорийски лист "Благовестие"

[Енорийски лист- Благовестие, брой 179](#)

ИСТИНСКИЯТ ХРИСТИЯНИН - Беседа за Неделя на Православието

Ето истински израилтянин, у когото няма лукавство
(Йоан 1:47)

Нашият Господ Иисус Христос изрекъл горните слова за един израилтянин – Натанаил, жител на града Кана Галилейска, когато той по съвета на своя познат Филип вървял към Иисус Христос за да се увери, че Той е именно обещаният на Израиля Месия. Филип казал на Натанаил: „Намерихме Този, за Когото писа Моисей в закона и говориха пророците – Иисуса, Сина Йосифов, от Назарет“ (Йоан 1:45). А Натанаил му казал: „от Назарет може ли да излезе нещо добро?“ Филип му казва: „дойди и виж“ (Йоан 1:46).

Иисус видял да идва Натанаил към Него и казва: „Ето истински израилтянин у когото няма лукавство“ (Йоан 1:47). А Натанаил Му казва: „Откъде ме познаваш?“ Иисус отговори и му рече: „Преди да те повика Филип, когато ти беше под смоковницата, Аз те видях“ (Йоан 1:48), т.е. знаех всички твои мисли, твоята вяра, твоето очакване на Месия, твоето бъдещо служение. Сърцеведецът Господ, както става ясно, се докоснал до най-живата струна на сърцето на Натанаил, най-съкровенията му мисли, желания и очаквания, показвайки му направо Божественото Си всезнание, и ето че Натанаил е уловен в Христовата вяра. Той възкликнал: „Рави! Ти си Син Божий, Ти си Царят Израилев!“ (Йоан 1: 49). И после става Негов ученик с името Вартоломей, значи – един от дванадесетте.

А защо през тази Неделя, наричана Неделя Православна, е положено от Църквата да се чете това Евангелско четиво, в което се разказва за беседата на Господ Иисус Христос с Натанаил? Защото в думите на Господ към Натанаил е показан характерът на истинския или православния християнин и характерът въобще на истинската Православна Христова Църква. Ето истински израилтянин, казал Господ за Натанаил, у когото няма лукавство, т.е. ето човек, който правилно, прямо и твърдо мисли, разсъждава, вярва, уповава се, говори и действа. Така както Натанаил веднага повярвал в Иисуса Христа като Син Божий и вече никога не се колебаел във вярата и упованието и не изменил мислите си относно Божественото Му лице. Не трябва ли да бъде такъв и истинският християнин, не трябва ли да бъде такова всяко богоучредено общество от православни християни, не трябва ли да бъде такава и, каквато и в действителност е, Православната Църква?

Каква висока похвала получил Натанаил от Изпитващия сърца и утроби в думите: „ето истински израилтянин, у когото няма лукавство“! Каква висока похвала за този християнин, за когото Господ ще изрече: ето истински християнин, у когото няма лукавство, и тази Църква, за която Господ казва: ето Църква, в която няма лукавство или суетни човешки измислици, т.е. която цялата е истинна в цялото ѝ учение, тайнства, Богослужение, управление, в цялото ѝ устройство. А именно такива са всички наши святи угодници, такава е цялата Православна Църква от основаването ѝ до сега, както свидетелства безпристрастната история на Църквата и Сам Бог чрез различни знамения и чудеса, извършвани в Църквата. Тя е, според апостола, „Стълб и крепилото на истината“, тя е славна Църква, която няма порок, или петно, или нещо подобно. И с какви кървави подвизи, с каква борба с враговете на истината, с какви и колко различни видове смърт на ревнителите на чистотата, светостта и православната вяра и Църква е придобито за нас с вас, братя мои, православието на нашата вяра, нашата ръководителка към вечния живот! Както за съхранението и целостта на нашето отечество и в него на нашата православна вяра са пролетели реки от кръвта на нашите предци – руски воители и вождове, воюващи и с езичниците, и с мюсюлманите, и с чуждите на православната Църква християни, така за съхранението на православната вяра са пролетели реки от кръв на апостолите, пророците, мъчениците, много страдания са понесени от преподобните отци и другите поборници за вярата.

А ние, чадата на Православната Църква!? Пазим ли ние това най-драгоценно наследство – православната вяра, следваме ли нейното учение, заповеди, правила, устави и съвети? Обичаме ли служението да принасяме Богу плода на устните, които прославят името Му? Обновяваме ли се чрез нея, освещаваме ли се всеки ден, изправяме ли себе си, достигаем ли съвършенството, което са достигали светците? Усъвършенстваме ли се в любов към Бога и ближните, ценим ли своята вяра, считаме ли за най-велика милост Божия, за най-велико и първостепенно благо в живота това, че имаме щастието да принадлежим към православната Църква, която е единна, свята, съборна и апостолска? Как ще отговорим на тези въпроси, ако трябва да отговорим по съвест?

За наш срам трябва да осъзнаем, че у много, много от православните християни православната вяра я няма не само в сърцето и в живота, а дори и на езика и у тях тя съвсем се е изпарила или пък се е превърнала в съвършено безразличие относно всички вери: католическа, лутеранска, юдейска, мюсюлманска, даже езическа. От мнозина слушаме, че във всяка вяра може да се угажда на Бога, т.е. сякаш всяка вяра е угодна на Бога, и сякаш лъжата и истината, правдата и неправдата за Бога са базразлични. Ето докъде е стигнало у тях непознаването на своята вяра, непознаването на духа и историята на своята Църква, отчуждението от нейния

живот и Богослужение, докде се е затъмнило разбирането за православието, за неправославието и иноверието!

Хрониката на съвременните произшествия разказва за случай, при който някъде в Русия един началник при изпит на ученик нарекъл нелепа историята за приношението на Исаак в жертва. Това е мрак, хаос, гибелно невежество! Християнинът, като член на Църквата, трябва да познава своята вяра и да се старае да живее според вярата, да се спасява със своята вяра, защото враговете на нашето спасение не дремят и търсят нашата погибел всеки час – и да не оставя своята вяра като някаква специалност само за някои хора, или като ненужна играчка, присъща само на детската възраст или само на необразованите калугери.

Не е зле заблуждаващите се по този начин да помнят почтената древност на нашата вяра, съвременница на началото на човешкия род и непосредственото ѝ произхождение от Бога, и това, че в тази вяра са живели и са се спасявали хора от всякакъв род, звание, състояние, пол: и славни царе, и мъдри философи, и законодатели, и най-велики витии, знатни и прости, богати и бедни, от мъжки и от женски пол, украса и слава на човечеството. Редно е да добавим към славата на православната вяра и това, че нито една религия, освен православната, не може да доведе човека до нравствено съвършенство или святост и съвършено угаждане на Бога, както показва и историята на Църквата, и нетленните, чудотворни мощи на светите Божии угодници и дивните подвизи на светците на православната Църква, с които те съвършено са угодили на Бога, бивайки още тук прозорливци и чудотворци. Така и трябва да бъде според здравия разум: към съвършенство може да приведе само съвършената вяра с всички Божествени сили, с всички духовни всеоръжия Божии против страстната плът, света и дявола.

Ако сега много и от православните християни живеят по-лошо от мюсюлманите и езичниците, то за такъв наистина нечестив християнски живот не трябва, разбира се, да се упреква православната вяра, която е непоколебима в своите основи на истината и светостта по обещанието на Самия Спасител и по свидетелството на историята. Такива хора, макар и излезли от нас, не са били наши по същност, а само по име.

Да, братя мои, само православната вяра очисти и освещава оскверненото от греха човешко естество, развратеното обновява, особено посредством тайнствата кръщение, покаяние и причастие, омраченото просвещава, уязвеното от греха лекува, вледененото съгрява, смърдящото от страсти прави да благоухае посредством благодатта на Светия Дух, умъртвеното оживотворява, отделеното от Бога възсъединява, отчужденото от Него Му присвоява, разслабеното укрепява, обезобразеното поправя и украсява, падналото възстановява, работника прави свободен, враждебното изпълва с любов – както апостол Павел и много други, богохулното изпълва с непрестанно славословие на Бога, отчаяното изпълва с надежда, унилото утешава, виновното избавя от осъждане и наказание в геената, смутеното омиротворява, изнемогналото укрепява, утесненото разширява, несправедното обогатява с правда, лукавото прави просто, злото – благо, развратеното изправя, алчното прави да се въздържа, блудното прави целомъдрено, стиснатото – щедро, безумното умъдрява, осветскостеното прави небесно, грубото – изтънчено, плътското одухотворява, привързаното към вещите привързва към Бога, самолюбивото прави самоотвержено и вселюбящо, бесподобното – богоподобно и – о чудо! – дори божествено!

Ето какви чудеса твори в човека православната вяра! Искате ли да се убедите в това? Четете житията на светците, историята на Църквата и с очите си ще видите всички тези чудеса в живота на светците. Ще видите вълци да се превръщат в агънца, блудници – в праведници и в равноангелни, сребролюбци – в милостиви, сластолюбци – във въздържатели, хора на властта,

земното величие и разкоша ще видите в смиреното одеяние на иноци. Ето истински християни, ето ангели в плът, небесни жители на земята и едновременно верни слуги на земното отечество! Ето какво може да извърши нашата православна вяра с хората, които искрено се придържат към нея и следват ръководството ѝ!

Но, поради какво тя не извършва в нас такива спасителни промени? Поради нашето маловерие или безверие, лекомислие, развратеност и неразкаяност на сърцето, поради укрепналите в нас и овладели ни страсти, поради отдалечаването ни от Църквата, поради това, че мнозина никак не се проникват от духа и живота на Църквата, а други – слабо и формално, неискрено се придържат към тях. Поради това, че у нас се зародиха всички съвременни обществени пороци: убийства, самоубийства, цареубийства, палежи, посегателство на обществено имущество, извънмерен разкош, разврат, разхищение, преследване на всякакви чувствени удоволствия.

За да бъдем истински православни християни преди всичко ни е потребно да имаме живо, постоянно общение с Православната Църква, или участие в нейните молитви, учение и тайнства, прилежно да изучаваме своята вяра и да се проникваме и живеем в нея духом, като се ръководим от нейните правила, заповеди и устави. И най-главното – да възстановим в себе си чрез искрено, дълбоко покаяние истинския православен християнин по образа на древните и нови светци или по-добре казано – по Образа на Самия Господ Наш Иисус Христос, Който казва: „Защото ви дадох пример да правите и вие същото, каквото Аз направих за вас“ (Йоан 13:15). За да каже и за нас Господ както някога за Натанаил: ето наистина нов израилтянин, у когото няма лъжа и лукавство. Амин!

Източник: Прот. Йоанна Сергиева (Кронштадского). Солнце Правды. О Жизни и учении Господа Нашего Иисуса Христа. Санкт Петербург, 1902.

Превод от руски език: Емануела Иванова

Богословска редакция: доц. Костадин Нушев
